

Kennisbenutting

Handleiding voor aanvragers en projectleiders

25 maart 2020

Colofon

ZonMw stimuleert gezondheidsonderzoek en zorginnovatie
Vooruitgang vraagt om onderzoek en ontwikkeling. ZonMw financiert gezondheidsonderzoek én stimuleert het gebruik van de ontwikkelde kennis – om daarmee de zorg en gezondheid te verbeteren.

ZonMw heeft als hoofdopdrachtgevers het ministerie van VWS en NWO.

Voor meer info over het ZonMw kennisbenuttingsbeleid kunt u contact opnemen met Wendy Reijmerink via e-mail reijmerink@zonmw.nl of telefoon 070 349 53 52.

Auteur: Natalie Stevens

Datum: 25 maart 2020

ZonMw
Laan van Nieuw Oost-Indië 334
Postbus 93245
2509 AE Den Haag
Tel. 070 349 51 11
www.zonmw.nl
 info@zonmw.nl

Sociale media

- www.facebook.com/zonmwNL
- www.twitter.com/zonmw
- www.linkedin.com/company/zonmw
- www.youtube.com/ZonMwTV

Inhoud

1	Inleiding.....	4
2	Kennisbenutting	4
3	Wat ZonMw van projectleiders verwacht	5
3.1	Aandacht voor kennisbenutting in aanvraag en projectverslagen	5
3.2	Bijeenkomsten	6
4	Andere instrumenten voor kennisbenutting	6
	Contactgegevens.....	6

1 Inleiding

Vooruitgang vraagt om onderzoek, ontwikkeling en implementatie. ZonMw financiert gezondheidsonderzoek en zorginnovatie én stimuleert het gebruik van de ontwikkelde kennis en kunde door beleid, onderzoek, onderwijs en praktijk. Daarmee dragen we bij aan het verbeteren van de zorg en gezondheid. Er zijn in onze visie twee dingen nodig om de zorg en gezondheid te verbeteren: waardevolle kennis ontwikkelen en het daadwerkelijk gebruiken van die kennis.

In deze handleiding staat welke bijdrage ZonMw van aanvragers en projectleiders verwacht op het gebied van kennisbenutting en welke ondersteuning we hierbij bieden.

Deze handleiding is bedoeld voor aanvragers en projectleiders van door ZonMw gefinancierde projecten. Een van de voorwaarden voor financiering is dat de projectleiders duidelijk maken welke inspanningen zij verrichten om ervoor te zorgen dat de kennis (en kunde) opgedaan in hun projecten gebruikt wordt door de betreffende stakeholders.

In hoofdstuk 2 bespreken we wat we verstaan onder kennisbenutting. We gaan daarbij ook kort in op de verschillende middelen voor kennisbenutting die de projectleiders en ZonMw ter beschikking staan.

In hoofdstuk 3 zetten we uiteen wat we van aanvragers en projectleiders verwachten ten aanzien van kennisbenutting. Deze acties zijn gekoppeld aan de achtereenvolgende fasen gedurende de looptijd van het project.

Verwijzingen naar andere publicaties van ZonMw over kennisbenutting staan in hoofdstuk 4.

2 Kennisbenutting

Wat verstaan we onder kennisbenutting en welke middelen staan de projectleiders en ZonMw ter beschikking? We spreken ook wel over **'impact'** en maken onderscheid tussen maatschappelijke en wetenschappelijke impact. Want kennis uit projecten – van fundamenteel onderzoek tot en met implementatie – is niet automatisch geschikt voor gebruik door mensen uit de praktijk of het beleid. Voor hen zijn de projectresultaten in eerste instantie niet meer dan informatie. Het wordt pas kennis als zij deze resultaten kunnen verbinden met hun eigen handelings-, ervarings- en omgevingskennis. Projecten die ZonMw financiert starten vanuit een maatschappelijk relevante vraag. Dit geldt voor alle projecten uit de ZonMw-kennisketen, van fundamenteel onderzoek tot en met implementatie. Daarom willen we dat de wetenschappelijke projecten maatschappelijke impact in acht nemen.

Bij **maatschappelijke impact** gaat het voor ZonMw om aantoonbare benutting van gezondheidsonderzoek en zorginnovatie – zowel het proces als het product/resultaat – in praktijk, beleid en/of onderwijs om gewenste (gedrags)verandering te realiseren in het licht van kwalitatief goede en toegankelijke zorg en gezondheid tegen aanvaardbare kosten. Weloverwogen niet benutten is ook gebruik maar zonder impact.

Onder **wetenschappelijke impact** verstaat ZonMw aantoonbare benutting van gezondheidsonderzoek en zorginnovatie – zowel het proces als het product/resultaat – in (verder) onderzoek om de gewenste kennis en kunde op te bouwen in het licht van kwalitatief goede en toegankelijke gezondheidszorg en gezondheid tegen aanvaardbare kosten.

De resultaten zijn alleen waardevol als projecten volgens bepaalde maatstaven zijn uitgevoerd. ZonMw noemt dit **'verantwoorde onderzoekspraktijken'**. Je kunt namelijk niet over impact spreken (in termen van kennisbenutting) als de onderliggende kennis en kunde niet op orde is (in termen van relevantie en kwaliteit). Het gaat hierbij om zaken als het uitvoeren van het project in duurzame samenwerkingsverbanden waarin vragen uit de praktijk het vertrekpunt zijn, het gebruiken van een combinatie van onderzoeksmethoden, transparantie of het gebruik van bestaande data. Als hulpmiddel om dit te checken hebben we het [ZonMw-Toetsingskader Verantwoord Programmeren](#).

Er zijn verschillende manieren waarop ZonMw wil bevorderen dat de projectresultaten ten goede komen aan praktijk, beleid, onderwijs en onderzoek:

- **Samenwerking met relevante stakeholders** - het samenwerken van projectleiders en mensen uit de praktijk, het beleid en/of het onderwijs in een project;
- **Cofinanciering** - het financieel of in natura bijdragen door betrokken partijen ten behoeve van programma's of projecten. Het kan hierbij ook om een vervolgfianciering gaan;
- **Oplevering van bruikbare kennisproducten** – het opleveren van bruikbare [kennisproducten](#), zoals publicaties, presentaties, richtlijnen of kennisproducten zoals (open) software, tools, modellen, literatuuroverzichten of datasets
- **Gerichte verspreidings- en implementatieactiviteiten** - het kiezen van effectieve [implementatiestrategieën](#), zoals motiverende, educatieve of patiëntgerichte strategieën.

ZonMw schept de voorwaarden, maar uiteindelijk zijn het de projectleiders en de gebruikers van de projectresultaten die er samen voor zorgen dat kennis daadwerkelijk kan worden benut. Over de rol van projectleiders hierbij gaat het volgende hoofdstuk.

3 Wat ZonMw van projectleiders verwacht

Belangrijk uitgangspunt voor ZonMw is dat kennisbenutting is verweven met alle projectfasen. We willen dus dat projectleiders van meet af aan werken aan het realiseren van impact, waar we vervolgens op monitoren om impact te kunnen aantonen. Projectleiders van door ZonMw gefinancierde projecten hebben daarom op verschillende momenten tijdens hun project contact met ZonMw, om uit te wisselen hoe zij de benutting van kennis die hieruit voortvloeit (kunnen) bevorderen.

We verwachten van de projectleiders dat zij zich inzetten om de resultaten van hun project zo breed en/of gericht mogelijk te verspreiden. We willen dat zoveel mogelijk betrokkenen kennis kunnen nemen van de resultaten en deze kunnen gebruiken.

We vragen projectleiders onder meer om ons op de hoogte te houden van publicaties, presentaties en andere producten die voortkomen uit hun project. Dat doen zij vooral door informatie over het project uit te wisselen op Mijn ZonMw.

3.1 Aandacht voor kennisbenutting in aanvraag en projectverslagen

Voorafgaand aan en gedurende de looptijd van het project stimuleert ZonMw projectleiders op verschillende momenten om aandacht te hebben voor kennisbenutting.

- Bij de **subsidieaanvraag** beantwoorden aanvragers in hun projectvoorstel vragen over wat ze willen bereiken (*doelbereik*), waarom en wanneer, hoe (*producten; verspreiding en implementatie*) en met wie (*samenwerking*). Zij geven hierbij ook aan hoe de resultaten van hun project ten goede kunnen komen aan praktijk, beleid, onderwijs en/of onderzoek. ZonMw vraagt van hen een deel van het budget te reserveren voor impact. Verder geven projectleiders aan hoe zij ervoor zorgen dat het project wordt uitgevoerd naar de maatstaven van het ZonMw-Toetsingskader Verantwoord Programmeren.
- **Halverwege het traject** vraagt ZonMw bij veel programma's een voortgangsverslag op. Hierin beantwoorden projectleiders vragen over of zij op de goede weg zitten met de uitvoering van hun project.
- **In de slotfase** van het project vraagt ZonMw de projectleiders om in het eindverslag aan te geven wat zij hebben bereikt op het gebied van kennisbenutting. Worden de projectuitkomsten gebruikt en door wie (*doelbereik*)? Heeft er samenwerking plaatsgevonden met belanghebbenden, met wie en wat zijn de ervaringen (*samenwerking*)? Welke kennisproducten zijn er voor wie opgeleverd (*producten*)? Welke kennisproducten worden nog verwacht? Via welke media zijn of worden zij gedeeld? Zijn er blijken van maatschappelijke erkenning en waardering voor het project, de projectleider of het team? Welke activiteiten zijn of worden ingezet voor verspreiding en gebruik van de kennisproducten (*verspreiding en implementatie*)? De samenvatting na afronding van het project bevat zo mogelijk adviezen voor de praktijk of het beleid en een link naar de ontwikkelde producten.
- Publicaties, resultaten en kennisbenuttingsactiviteiten die plaatsvinden **aan het eind van het project of na de formele afronding ervan** worden door de projectleiders aangemeld in Mijn ZonMw.

3.2 Bijeenkomsten

ZonMw organiseert bijeenkomsten voor projectleiders en eventuele praktijkpartners. Deze bijeenkomsten zijn bedoeld voor onderlinge kennismaking en voor het uitwisselen van ervaringen en kennis, ook op het gebied van kennisbenutting. Ze kunnen bijvoorbeeld worden georganiseerd bij de start van een programma. Maar ook gedurende het traject organiseren we soms bijeenkomsten, bijvoorbeeld rondom een thematische call. Projectleiders binnen die call delen dan hun eerste uitkomsten en wisselen ervaringen uit.

Bij de afronding van (afzonderlijke) projecten worden vaak slotbijeenkomsten belegd, waarop de projectleiders hun projectresultaten presenteren.

4 Andere instrumenten voor kennisbenutting

Hieronder vindt u enkele instrumenten van ZonMw om de relatie tussen onderzoek, praktijk, beleid en onderwijs te versterken.

We hebben een overzicht gemaakt van [activiteiten](#) en [producten](#) om kennisbenutting te bevorderen.

In het eindverslag vragen we naar wat er moet gebeuren en door wie om de resultaten verder te brengen. En hoe ZonMw daarbij kan helpen. Soms geven we daar een extra impuls aan door middel van een Verspreidings- en implementatie impuls ([VIMP](#)). Deze impuls kan oplopen tot €50.000. Aan het eind van een project kunnen projectleiders op uitnodiging van ZonMw bij het programma een subsidieverzoek indienen.

We willen graag inzicht in en overzicht over de vorderingen die we maken met het bijdragen aan de oplossing van maatschappelijke problemen en vraagstukken. Om impact te kunnen realiseren en aantonen, hebben we het ZonMw Impact Assessment Framework (ZIAF) ontworpen, waarvan we de essentie hebben beschreven op onze [website](#).

Contactgegevens

De implementatiespecialisten van ZonMw kunnen met hun brede expertise helpen met vragen over het realiseren van impact. Op de website leest u waarvoor u wie van ZonMw kunt benaderen.

Voor vragen over het aantonen van kennisbenutting kunt u terecht bij:

Wendy Reijmerink
reijmerink@zonmw.nl

Natalie Stevens
stevens@zonmw.nl

Joey Gijbels
Gijbels@zonmw.nl